

การตีความและอธิบายวิธีการบรรเลงบทเพลง ดุริยศิรราชสดุดี
ประพันธ์โดย ศักดิ์ชัย เจริญสุขสนาน

INTERPRETATION AND EXPLANATION OF THE PERFORMANCE OF
THE COMPOSITION: DURIYASIRAWAT RACHASADUDEE COMPOSED
BY SAKCHAI CHAROENSUKSANAN

อักรพล เดชวัชรนนท์¹ ศักดิ์ชัย เจริญสุขสนาน²

Akkarapon Dejwacharanon¹ Sakchai Chareonsuksanan²

บทคัดย่อ

บทความนี้วิเคราะห์และอธิบายวิธีการบรรเลงบทเพลง "ดุริยศิรราชสดุดี" ซึ่งประพันธ์ดนตรีโดยอาจารย์ศักดิ์ชัย เจริญสุขสนาน และคำร้องโดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ฉลวย มงคล บทเพลงนี้ได้รับแรงบันดาลใจจากบทกวี "อาศิรวาทราชสดุดี" ที่แต่งขึ้นในปี พ.ศ. 2562 เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 และเผยแพร่โดยวงดุริยางค์เครื่องลม แห่งมหาวิทยาลัยบูรพาในปี พ.ศ. 2567 วัตถุประสงค์หลักคือการศึกษาบทเพลงในลักษณะการอ่าน บทร้อยกรองประกอบดนตรี และสร้างองค์ความรู้ด้านการแสดงดนตรี บทความนี้เน้นการวิเคราะห์ตีความ และอธิบายวิธีการบรรเลงจากมุมมองผู้อำนวยเพลง โดยขยายแนวคิดหลัก 3 ประการของผู้ประพันธ์: การประโคมแตร (Fanfare) การใช้เสียงสร้างบรรยากาศ (Ambient Sound) ระหว่างการอ่านบทร้อยกรอง และการประโคมถวายสดุดีโดยวงดุริยางค์ (Wind Symphony Fanfare in Praise) เพื่อให้ดนตรีเสริมความหมายและอารมณ์ของบทร้อยกรองให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น วิธีการศึกษาประกอบด้วยการวิเคราะห์โครงสร้างบทเพลง การตีความสัญลักษณ์ทางดนตรี การวิเคราะห์เสียงประสาน และการอธิบายวิธีการบรรเลงที่เหมาะสมสำหรับแต่ละกลุ่มเครื่องดนตรี ผลการศึกษาพบว่าภาษาของบทร้อยกรองและดนตรีมีความสอดคล้องกันอย่างมาก แนวคิดหลักทั้งสามประการช่วยขยายความหมายและอารมณ์ของบทร้อยกรองได้อย่างลึกซึ้ง การตีความและการออกแบบวิธีบรรเลงนี้ช่วยยกระดับบทประพันธ์ให้มีคุณค่าทางดุริยศิลป์ และสร้างองค์ความรู้ที่เป็นรูปธรรมเกี่ยวกับการเตรียมบทเพลง

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาดนตรีและการแสดง คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา akkarapon@go.buu.ac.th

¹ Assistant Professor Dr., Department of Music and Performing Art, Faculty of Music and Performing Arts, Burapha University, akkarapon@go.buu.ac.th

² อาจารย์ สาขาวิชาดนตรีและการแสดง คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา sakchai@go.buu.ac.th

² Lecturer, Department of Music and Performing Art, Faculty of Music and Performing Arts, Burapha University, sakchai@go.buu.ac.th

Receive 06/08/68, Revise 06/11/68, Accept 11/11/68

ประเภทนี้ โดยสรุป บทเพลง "ดุริยสิริวาทราชสดุดี" ผสมผสานความงามของบทร้อยกรองและพลังของดนตรีได้อย่างลงตัว การศึกษานี้มีประโยชน์ต่อผู้อำนวยเพลง นักดนตรี และผู้สนใจบทเพลงลักษณะผสมผสาน และเป็นแนวทางในการตีความบทเพลงร่วมสมัย รวมถึงเป็นการเทิดพระเกียรติอย่างสมพระเกียรติ

คำสำคัญ: การประโคมแตร, เสียงสร้างบรรยากาศ, ดุริยางค์ประโคมถวายสดุดี, ศักดิ์ชัย เจริญสุขสนาน

Abstract

This article analyzes and describes the performance methods of "Duriyasirawat Ratchasudee," a musical composition by Sakchai Charoensuksanan, with lyrics by Assistant Professor Chaluay Mongkol. This piece was inspired by the poem "Arsirawat Ratchasudee," composed in 2019 to honor His Majesty King Rama X, and was subsequently released by the Burapha University Wind Symphony in 2024. The primary objective is to study the piece as a musical accompaniment to poetic recitation and to generate knowledge regarding musical performance. This article emphasizes the analysis, interpretation, and explanation of performance methods from a conductor's perspective, expanding on three main concepts from the composer: Fanfare, the use of Ambient Sound during poetic recitation, and Wind Symphony Fanfare in Praise. These elements aim to deepen the meaning and emotion of the poem through the music. The research methodology includes analyzing the musical structure, interpreting musical symbolism, analyzing harmonies, and describing appropriate performance techniques for each instrument group. The findings indicate a strong concordance between the language of the poetry and the music. The three core concepts significantly enhance the meaning and emotion of the poem. This interpretation and performance design elevate the composition's artistic value and create concrete knowledge regarding the preparation of such musical pieces. In conclusion, "Duriyasirawat Ratchasudee" seamlessly blends the beauty of poetry with the power of wind orchestra music. This study is beneficial for conductors, musicians, and those

interested in hybrid musical forms, serving as a guideline for interpreting contemporary compositions and an honorable tribute.

Keywords: Fanfare, Ambient Sound, Musical Fanfare in Praise,
Sakchai Charoensuksanan

ที่มาและความสำคัญ

บทเพลง ดุริยศิรราชสดุดี ประพันธ์โดยอาจารย์ศักดิ์ชัย เจริญสุขสนาน อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรี คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา โดยได้รับแรงบันดาลใจจากบทประพันธ์ ร้อยกรอง วสันตดิถีฉันท 14 อาศิรราชสดุดี พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณมหิศรภูมิพลราชวรางกูร กิติสิริสมบูรณอดุลยเดช สยามินทราธิเบศรราชวโรดม บรมนาถบพิตรพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ประพันธ์โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฉลวย มงคล ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร มหาวิทยาลัยบูรพาประจำปีการศึกษา 2560 บทประพันธ์ร้อยกรองนี้ ถูกเขียนขึ้นใน ปี พ.ศ. 2562 ในปีที่พระองค์เสด็จขึ้นครองราชย์เป็นพระมหากษัตริย์องค์ที่ 10 แห่งราชวงศ์จักรี โดยมีเนื้อหาของบทวสันตดิถีฉันท 14 ดังนี้

สรวมชีพมคมบรมบาท	อภิวาทนาการ
ภูธรมหา ฐ สมภาร	วชิราลงกรณ์
ครองราชย์มเหศวรเลิศ	สุประเสริฐศิริภรณ์
ในรัชกาลทศบวร	สิริภาพพระเพิ่มพูน
ว่าองค์ ฐ ทรงสิริสวัสดิ์	อภิรัตน์งูร
พ่างเพียงมณีสุภจรูญ	จิรโรจน์มโนรมย์
เปรี๊ยะปราชดพระราชวงนา	จริยาสง่าสม
สูงส่งพิสิฐนิจนิยม	ดุจดวงค์พระเทวา
จำหลักประจักษ์อภิราม	กิตตามพระธาดา
ธำรง ฐ ทรงศิริประภา	อภิไชยไพฑูรย์
ปวงราชภูธรถวาย ฐ สดุดี	ปฐพีพิพัฒน์พูน
ที่มายุโกสุขพิบูลย์	นิธิธรรมพระกำจาย
ขอทรงพระกิตติขจร	สุบวรนะบรรยาย
พร้อมบารมีนพประกาย	จิรกาลนิรันดร์เทอญฯ

ด้วยความงดงามของบทกวีที่มีความหมายอันทรงคุณค่าและด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น อันหาที่สุดมิได้ เป็นแรงบันดาลใจในการประพันธ์ผลงานสร้างสรรค์ชื่อว่า “ดุริยสิริวาทราชสดุดี” สำหรับวงดุริยางค์เครื่องลม ผู้ประพันธ์ใช้ประสมสีสนของเสียงเครื่องดนตรีเครื่องลมและเครื่องกระทบในทางสร้างสรรค์ เพื่อความหมายของบทอาศิรวาทราชสดุดีให้เกิดความลึกซึ้ง ถ่ายทอดความงดงามของบทกวีโดยการขับเสภาผสมผสานความยิ่งใหญ่ของเสียงดนตรีวงดุริยางค์เครื่องลมเพื่อเชิดชูพระเกียรติขจรขยายตราบนานเท่านาน

บทเพลง ดุริยสิริวาทราชสดุดี ได้เปิดการแสดงครั้งแรกในคอนเสิร์ตดุริยสิริวาทราชสดุดี โดยวงดุริยางค์เครื่องลมแห่งมหาวิทยาลัยบูรพา (Burapha University Wind Symphony) ภายใต้การนำของวาทยากร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศรพล เดชวัชรนนท์ เมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2567 ณ สวนสาธารณะแหลมแท่น และได้ทำการบันทึกเสียงเพื่อเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ในนามมหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อเทิดพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ มหิศรภูมิพลราชวรางกูร กิติสิริสมบูรณอดุลยเดช สยามินทราธิเบศรราชวโรดม บรมนาถบพิตร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 6 รอบ ในวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2567

เพื่อให้วงดนตรีสามารถสื่อสารสิ่งที่ผู้ประพันธ์ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ควบคุมวงจะต้องมีความเข้าใจในโน้ตเพลงก่อน การตัดสินใจเชิงตีความจะขึ้นอยู่กับความเข้าใจและความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาโน้ตเพลง (Music Score) ด้วยการวิเคราะห์อย่างมีวิจักษณ์ญาณโดยใช้หลักวิชาการดนตรีประกอบจินตนาการ ดังนั้นสิ่งแรกๆที่ผู้ควบคุมวงต้องทำคือการศึกษาโน้ตเพลง

ผู้อำนวยเพลง (Conductor) ควรศึกษาโน้ตเพลงในฐานะนักดนตรีที่มีจินตนาการ ผู้สร้างสรรค์ และไม่ใช่เพียงผู้ออรรถาธิบายของโน้ตเพลงเท่านั้น นักดนตรีที่แสดงควรมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะสร้างสัญญาณข้อความทางดนตรีของตนเอง ผู้ประพันธ์ได้บันทึกแนวคิดไว้ในโน้ตเพลงเพื่อถ่ายทอดการสร้างสรรค์ทางดนตรีให้กับผู้อื่น แต่ความท้าทายของผู้อำนวยเพลงคือการแปลงสัญลักษณ์ให้เป็นภาพที่แสดงออกถึงอารมณ์ กระบวนการศึกษาโน้ตเพลงทำให้สามารถตีความดนตรีผ่านความคิดสร้างสรรค์ของผู้อำนวยเพลงได้ (Battisti & Garofalo, 1990)

ผู้เขียนในฐานะผู้อำนวยเพลง (Conductor) มีบทบาทในการตีความบทเพลงเพื่อสื่อสารให้กับนักดนตรี นำเสนอดนตรีตามความมุ่งหวังของผู้ประพันธ์ทั้งในขั้นตอนการฝึกซ้อม การแสดงคอนเสิร์ต และการบันทึกเสียง นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างสรรค์งานศิลปะดนตรีเชิงวิชาการ เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้ศึกษาและเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการตีความและอธิบายวิธีการบรรเลงต่อไปโดยสามารถรับชมการบันทึกเสียงจาก

ตัวอย่างที่ 1 QR code for Composition Recording File Duriyasirawat Rachasadudee
Performed by Burapha University Wind Orchestra

วัตถุประสงค์

การศึกษานี้มุ่งศึกษาบทเพลงซึ่งผสมผสานการอ่านบทร้อยกรองเข้ากับดนตรี ควบคู่ไปกับการสร้างองค์ความรู้ด้านการแสดงดนตรีอันเกิดจากกระบวนการเตรียมการแสดงและการบันทึกเสียง

การวิเคราะห์ ทัศนคติบทเพลง และอธิบายวิธีการบรรเลง

ด้วยวิธีการของการประพันธ์ที่ไม่ได้ยึดติดดั้งเดิมของดนตรีคลาสสิก สืบเนื่องจากดนตรีคลาสสิก นับตั้งแต่ยุคศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมานั้น แนวคิดทางด้านโครงสร้างและความยาวบทประพันธ์มีวิวัฒนาการแตกต่างไปจากยุคก่อน เมื่อพิจารณาบทเพลงร่วมสมัยในยุคนี้ส่วนใหญ่นั้นจะไม่ได้อยู่ภายใต้อิทธิพลทางโครงสร้างหรือสังคีตลักษณ์แบบดั้งเดิม แต่แนวคิดหรือกรอบด้านสังคีตลักษณ์ของดนตรีร่วมสมัยหรือดนตรีหลังจากยุคศตวรรษที่ 20 มาจนถึงปัจจุบันมีความหลากหลาย ซับซ้อน และเป็นอิสระมากกว่าดนตรียุคก่อน สังคีตลักษณ์จึงมิได้เป็นตัวกำหนดทิศทางหรือกรอบของบทประพันธ์ (วิบูลย์ ตระกูลอุ้น, 2558)

บทเพลง ดุริยศิริวาทราชสดุติ มีจำนวนห้อง (Measure) รวมทั้งสิ้น 112 ห้อง ผู้ประพันธ์กำหนดแนวคิดหลัก ได้แก่ 1. การประโคมแตร (Fanfare) 2. การใช้เสียงในการสร้างบรรยากาศในระหว่างการอ่านทำนองบทร้อยกรอง (Ambient Sound) 3. ดุริยางค์ประโคมถวายสดุติ

ช่วงนำ (Introduction)

การนำเสนอช่วงนำด้วยทำนองประโคมแตรผสมผสานเสียงวงดุริยางค์บรรเลงเพื่อแสดงถึงความจงรักภักดีต่อพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ด้วยการประโคมด้วยวงดุริยางค์ด้วยลักษณะการดำเนินทำนองที่หลากหลาย เปรียบเสมือนพสกนิกรที่มาชุมนุมเพื่อถวายพระมหากษัตริย์ จุดสำคัญคือในห้องที่ 2-3 ผู้ประพันธ์ได้กำหนดให้กลุ่มฮอร์น (Horn) และแซกโซโฟน (Saxophone) บรรเลงหน่วยทำนองย่อยที่มีเอกลักษณ์ของทำนองคล้ายช่วงเริ่มต้นของเพลงชาติไทยเพื่อสื่อถึงประชาชนคนไทยทุกคนร่วมแรงร่วมใจในการถวายสดุติ (ตัวอย่างที่ 2)

ตัวอย่างที่ 2 The Beginning of The Trumpet Fanfare in Honor of His Majesty The King

ช่วงทำนองบทร้อยกรอง (The melody of the first stanza of the poem)

เข้าสู่ห้องที่ 18 นำเสนอการอ่านบทร้อยกรองช่วงที่ 1 เริ่มต้นด้วยประโยคจากบทร้อยกรองที่ว่า “ถวายบังคมบรมบาท” ประสานด้วยการใช้เสียงของกลุ่มเครื่องกระทบ (Percussion) เพื่อสร้างบรรยากาศ โดยเทคนิคการร่ำ (Roll technique) ของทิมปานี (Timpani) กลองใหญ่ (Bass Drum), สามเหลี่ยม (Triangle) ฉาบร่ำ (Suspended Symbol) ฉาบ (Symbol) ระฆังลม (Windchimes) และกลองแสนร์ (Snare drum) โดยกลุ่มเครื่องกระทบที่มีระดับเสียง (Pitch percussion) ได้แก่ กล็อกเคนสปีล (Glockenspiel) และไวบราโฟน (Vibraphone) บรรเลงโน้ตกล่อง (การบรรเลงโน้ตกล่อง (Notation Box) คือการให้ผู้บรรเลงเลือกบรรเลงโน้ตภายในค่าความยาวและรูปแบบจังหวะโดยอิสระ) เพื่อสร้างบรรยากาศเหมือนเสียงระฆังน้อยใหญ่ในวัดเพื่อให้รู้สึกถึงความสงบและจินตนาการถึงบรรยากาศแห่งสรวงสวรรค์ (ตัวอย่างที่ 3)

วิธีการบรรเลงในห้องที่ 18 เพื่อสร้างบรรยากาศ ในขณะที่กล็อกเคนสปีล (Glockenspiel) และไวบราโฟน (Vibraphone) บรรเลงโน้ตกล่องหรือการใช้คีตปฏิภาณจากขอบเขตของโน้ตที่ผู้ประพันธ์กำหนดให้ ผู้เขียนกำหนดให้ทุกแนวของกลุ่มเครื่องดนตรีกระทบ (Percussion) บรรเลงในขอบเขตของความเข้มเสียงและน้ำหนักที่เบาและบาง โดยทิมปานี (Timpani) บรรเลงด้วยเทคนิคการร่ำในความเข้มเสียงที่เบา ด้วยลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ และสรีระของหนังกลองที่มีความใหญ่ของทิมปานี ในการบรรเลงเทคนิคการร่ำในความเข้มเสียงเบาจะทำให้ขอบเขตของเสียงมีความกว้างแต่มีความพลิ้วไหว จินตนาการเปรียบเสมือนลักษณะของผิวน้ำที่กระพือด้วยหยดน้ำ ในขณะที่แนวของกลุ่มเครื่องกระทบ 1 (Percussion 1) ได้แก่ ฉาบร่ำ (Suspended Symbol) สามเหลี่ยม (Triangle) และฉาบ (Symbol) เริ่มบรรเลงร่ำด้วยความเข้มเสียงเบา จากนั้นค่อย ๆ ดังขึ้นและเบาลงทีละน้อย (Crescendo and Diminuendo) จนสิ้นสุด ในขณะที่แนวของกลุ่มเครื่องกระทบ 2 (Percussion 2) ได้แก่ ระฆังลม (Windchimes) กลองแสนร์ (Snare Drum) และกลองใหญ่ (Bass Drum) บรรเลงด้วยเทคนิคการร่ำโดยเปลี่ยนความเข้มเสียงขึ้นลงด้วยความเร็วที่สุดในทุกกลุ่ม ทั้งนี้ยังคงพื้นฐานให้อยู่

ในกรอบของความเข้มเสียงเบาและบาง การผสมผสานเทคนิคการบรรเลงโดยการเปลี่ยนความเข้มเสียงที่หลากหลายทำให้เกิดความน่าสนใจและสร้างบรรยากาศได้อย่างชัดเจน ระฆังลม และกลองสนร์ (Snare Drum) (ตัวอย่างที่ 3)

ตัวอย่างที่ 3 The Playing of a Group of Percussion Instruments Create an Immersive Atmosphere

Conducted (Rubato)

สรวมชีพผคมบรมบาท อภิวัตนาการ ภูธรมหา.ธ.สมภาร วชิราลงกรณ์

การประโคมแตร (The Brass Fanfare)

เมื่อสิ้นสุดการอ่านบทร้อยกรองในช่วงที่ 1 จากประโยคสุดท้ายด้วยคำว่า “วชิราลงกรณ์” ในห้องที่ 18 ต่อมาในห้องที่ 19-20 (จุดซ่อมหมายเลข 2) แนวทรมเป็ต 1 (Trumpet 1) เริ่มประโคมเดี่ยวต่อโดยทันทีด้วยทำนองที่เปรียบเสมือนตัวแทนของพสกนิกรนำถวายความเคารพและความภักดี หลังจากนั้นในห้องที่ 21-23 แนวทรมเป็ต 2 และ 3 (Trumpet 2, 3) เข้ามาร่วมประสานเสียงกันอย่างพร้อมเพรียง โดยผู้ประพันธ์ใช้บันไดเสียง เพนทาโทนิค (Pentatonic Scale) เป็นองค์ประกอบของการสร้างทำนอง เพื่อให้รู้สึกได้ถึงความเป็นไทยหรือความเป็นคนไทย (ตัวอย่างที่ 4)

วิธีการบรรเลง เนื่องจากจุดนี้เป็นลักษณะของการประโคม (Fanfare) พร้อมกับการกำหนดลีลาด้วยคำว่า Maestoso ซึ่งมีความหมายว่า ด้วยความสง่างาม ผู้เขียนตีความว่าแนวทรมเป็ต 1 (Trumpet 1) ที่บรรเลงเดี่ยวมาก่อนต้องมีความสง่างามและความอ่อนโยนในขณะเดียวกันต้องมึลักษณะของความเข้มแข็งประกอบ เนื่องด้วยช่วงของการประโคมเดี่ยวเป็นเครื่องดนตรีเพียงหนึ่งเดียวที่บรรเลงเดี่ยวหลังจากการกล่าวคำว่า “วชิราลงกรณ์” ผู้เขียนจึงกำหนดให้ผู้บรรเลงแนวประโคมแตรทรมเป็ต 1 (Trumpet 1) บรรเลงประโยคแรกด้วยความแน่น และแข็งแรงบนพื้นฐานของเนื้อเสียงที่กว้างเพื่อให้มีความสง่างามและอ่อนโยน จากนั้นในช่วงที่แนวทรมเป็ต 2 (Trumpet 2)

และบรรเลงเข้ารับ ผู้เขียนให้เน้นอย่างมีพลังในโน้ตเซตสองชั้นแรกของแต่ละหน่วยทำนอง เพื่อให้ประโยคเพลงเกิดความน่าสนใจและมีพลังยิ่งขึ้น (ตัวอย่างที่ 4)

ตัวอย่างที่ 4 mm 19-23 The First Section of The Brass Fanfare

Maestoso ♩ = 66

วงดุริยางค์ประโคมถวายสดุดี

วงดุริยางค์บรรเลงถวายสดุดีด้วยทำนองหลักโดยฮอร์น (Horn) และแซ็กโซโฟน (Saxophone) ในจุดซ้อมที่ 3 สลับกับกลุ่มเครื่องลมไม้ โดยทำนองหลักนี้จะปรากฏอีกครั้งในช่วงท้ายเพื่อสื่อถึงเสียงของพสกนิกรชาวไทยที่ร้องเพลงสรรเสริญถวายในหลวงรัชกาลที่ 10 ในช่วงนี้ดำเนินบนบันไดเสียง D major ด้วยความเข้มเสียง *mf* (Mezzo forte) ดังปานกลาง ในอัตราความเร็วช้าปานกลาง หนึ่งวง (Andante Sostenuto) ผู้เขียนจินตนาการถึงความหนักแน่นของซีฟเจอร์ จังหวะหนักตามธรรมชาติของเครื่องหมายประจำจังหวะ 4/4 โดยเน้นในจังหวะ 3 และ 4 จากนั้นตีความสนับสนุนด้วยการหน่วงและเต็มค่าน็อตในจุดซีฟเจอร์จังหวะ เพื่อเพิ่มความรู้สึกอีกหิม (ตัวอย่างที่ 5)

ในส่วนของวิธีการบรรเลง ด้วยภาพรวมของความเข้มเสียงวงดังปานกลาง และทำนองหลัก 4 ห้องแรกปรากฏที่แนวฮอร์นและแซ็กโซโฟน ผู้เขียนเลือกให้กลุ่มฮอร์นบรรเลงในความเข้มเสียงดังขึ้นและเสียงกว้างมากกว่ากลุ่มแซ็กโซโฟน เนื่องจากลักษณะของเสียงฮอร์นตามธรรมชาติสื่อสารได้ถึงความยิ่งใหญ่และอีกหิม โดยกลุ่มแซ็กโซโฟนเน้นความชัดเจนของลักษณะเสียงมากขึ้น (Focus) เพื่อทำหน้าที่เป็นขอบของเสียงและเพิ่มสีสันให้กับทำนองหลังจากนั้นในห้องที่ 26 และ 28

กลุ่มทรัมเป็ต (Trumpet) รับด้วยทำนองสอดประสานในความเข้มเสียงระดับเดียวกันกับฮอร์นจะได้ลักษณะหรือสีสันของเสียงที่กว้างของกลุ่มฮอร์นสลับกับเสียงแผดแหลมของทรัมเป็ตอย่างชัดเจน ตั้งแต่จุดซ้อมที่ 3 แนวกลุ่มในขณะที่ทรอมโบน (Trombone) ทำหน้าที่ขับเคลื่อนวงด้วยการเน้นจังหวะเบาในโน้ตตัวดำ ผู้เขียนกำหนดให้ทรอมโบนบรรเลงในลักษณะกึ่งเน้นหัวเสียงโดยทันทีในโน้ตจังหวะเบาและปล่อยหางเสียงให้ผ่อนลงตามธรรมชาติ ไม่ค้างหางเสียงไว้ จะได้ลักษณะเสียงที่ขับเคลื่อนไปข้างหน้าสม่ำเสมอ ข้อควรระวังของกลุ่มทรอมโบน คือระวังบรรเลงช้าหรือเร็วเกินไปจะเกิดความเสียหายแก่ผู้บรรเลงทำนองหลัก ทั้งแนวทำนองหลัก แนวทำนองสอดประสาน และแนวขับเคลื่อนทำนองควรบรรเลงไปพร้อมกับพื้นฐานจังหวะที่สม่ำเสมอ (ตัวอย่างที่ 5)

ตัวอย่างที่ 5 Rehearsal Mark 3, mm 25-28, Wind Symphony Fanfare with Horn,
Trumpet and Trombone

ห้องที่ 29-32 ฟลูต (Flute) คลาริเน็ต (Clarinet) และกลุ่มมัลเล็ต (Mallet) บรรเลงทำนองหลักต่อจากกลุ่ม ฮอรัน (Horn) และแซกโซโฟน (Saxophone) ผู้เขียนต้องการให้เปลี่ยนอารมณ์และความรู้สึกจากความรู้สึกหนักเป็นความอ่อนโยนและเมตตาด้วยเอกลักษณ์ของเสียงคลาริเน็ตผสมผสานกับฟลูต โดยบรรเลงให้อยู่ในระดับความเข้มเสียงตามกำหนดดังปานกลาง ด้วยธรรมชาติของเสียงฟลูตในช่วงเสียงสูงจะมีความแหลม ผู้เขียนกำหนดให้ฟลูตบรรเลงทำนองให้รู้สึกถึงความกว้างที่สุด ไม่เน้นเสียงชัดเจนจนแหลม เพื่อให้สอดคล้องประสานทำนองกับเสียงของคลาริเน็ตได้ดี โดยกำหนดให้กลุ่มคลาริเน็ตบรรเลงในลักษณะเสียงที่กว้างขึ้นเช่นเดียวกันในกลุ่มมัลเล็ตกำหนดให้หัวเสียงมีความชัดเจนยิ่งขึ้นเพื่อสร้างแกนของเสียงรวมทำให้เกิดเอกลักษณ์ของกลุ่มเสียงที่แตกต่างจากกลุ่มแรก เปรียบเสมือนผู้คนที่หลากหลายเสียง หลายเชื้อชาติ หลายสำเนียง ร่วมแรงร่วมใจกันถวายสดุดี (ตัวอย่างที่ 6)

ตัวอย่างที่ 6 Rehearsal Mark 3, mm 25-30, Wind Symphony Fanfare with The Main Melody by Horn, Saxophone, Clarinet and Flute

การสร้างบรรยากาศประกอบการอ่านทำนองร้อยกรอง

ช่วงจุดซุ่มที่ 4 ตั้งแต่ห้องที่ 34 เข้าสู่การอ่านทำนองร้อยกรองเริ่มด้วยประโยค “ครองราชมเหศวรเลิศ” ในการสร้างบรรยากาศด้วยเสียงคอร์ด ผู้ประพันธ์ได้มีแนวคิดในการสร้างทางเดินของคอร์ดที่น่าสนใจคือการใช้โน้ตพื้นฐานของเสียงหลัก (Tonic) ดำเนินทำนองแบบโน้ตเสียงค้าง (Pedal Tone) ในโน้ต D ของแนวทูบา (Tuba) และทิมปานี (Timpani) และเสียงโดมิแนนท์ (Dominant) ของบันไดเสียง D minor สร้างบรรยากาศด้วยการเริ่มจากความเข้มเสียงบางเบา โดยระหว่างการดำเนินคอร์ดใช้โน้ตที่สร้างความตึงเครียด (Tension) ค่อย ๆ เพิ่มความเข้มข้นของคอร์ดนำไปสู่จุดสูงสุดในห้องที่ 42 (จุดซุ่มที่ 5) โดยผู้เขียนได้วิเคราะห์คอร์ดของห้องที่ 34-42 ดังนี้ (ตัวอย่างที่ 7)

ตัวอย่างที่ 7 Chords Analysis from Measure 34-41

Conducted (Rubato)

Alto Sax 1, 2
Tenor Sax
Horn in F 1, 2
Trumpet in B $\flat$ 1, 2, 3
Trombone 1, 2, 3
Euphonium/Tuba
Timpani
Vocals

ครองราชย์มเหศวรเลิศ สู่ประเสริฐศิริภรณ์ ในรัชกาลศบวรสิริภาพระเพิ่มพูน อ่างค.ธ.ทรงสิริสวัสดิ์ อภิรัตนังกูร พ้างเพ็ญมณีศุภจวัญ จิรโรจน์มโนรมย์

จากตัวอย่างที่ 7 เห็นได้ชัดว่าการเดินทางของคอร์ดมีความหลากหลาย โดยโน้ตที่น่าสนใจเช่น โน้ตตัวที่ 2, 4 และ 6 หรือโน้ตสูงขึ้นไปมากกว่าตัวที่ 7 ของแต่ละคอร์ด (เช่น โน้ตตัวที่ 11 และ 13) เรียกว่าโน้ตตึงเครียด (Tension note) จากลักษณะของโน้ตดังกล่าวจะทำหน้าที่เพิ่มความตึงเครียดด้วยเสียงกระด้าง จนนำไปสู่ความคลี่คลายที่ส่งเสริมให้จุดสูงสุดมีความหมายที่น่าจดจำมากยิ่งขึ้น

ในวิธีการบรรเลง ผู้เขียนอธิบายให้ผู้บรรเลงเข้าใจถึงภาพกว้างของการเดินทางคอร์ดคือ จุดเริ่มต้นคอร์ด Dm ในห้องที่ 34 นำไปสู่จุดสิ้นสุดในห้องที่ 42 ที่คอร์ด D (จุดซุ่มที่ 5) ผู้เขียนวิเคราะห์ว่าความเข้มเสียงที่มากขึ้นมาจากเหตุผล 3 ประการ คือ 1. ความหนาแน่นจากการเพิ่มจำนวนเครื่องดนตรี 2. การเพิ่มความตึงเครียดด้วยโน้ตตึงเครียด และ 3. การเพิ่มความเข้มเสียงใน

ห้องที่ 41 (Crescendo) พร้อมกันนำไปสู่จุดสูงสุดในห้องที่ 42 ผู้เขียนนำเสนอการวิเคราะห์คอร์ดเพื่อให้ให้ผู้บรรเลงเข้าใจและรู้หน้าที่ของตนเองในแต่ละคอร์ดได้อย่างชัดเจน ยกตัวอย่างเช่นในห้องที่ 39 จังหวะที่ 3 ซึ่งมีคอร์ด D add2 โน้ตตั้งเครียด คือโน้ตตัวที่ 2 (โน้ต E concert) ซึ่งในจุดนี้มีการบรรเลงของแนวทรัมเป็ต 3 (Trumpet 3) เพียงแนวเดียว หมายความว่าผู้บรรเลงตำแหน่งนี้ต้องให้ความสำคัญกับเสียงที่บรรเลงโดยเพิ่มความเข้มข้นของเสียงเพื่อให้เนื้อของเสียงชนกับเสียงอื่นจนเกิดความกระด้าง สร้างความรู้สึกตั้งเครียดของคอร์ดได้ หากผู้บรรเลงไม่ได้ให้ความสำคัญในจุดนี้ผลกระทบทางบรรยากาศอาจไม่ชัดเจน (ตัวอย่างที่ 7)

การสร้างบรรยากาศให้สอดคล้องกับการอ่านทำนองบทร้อยกรองคือการควบคุมลักษณะเสียงที่แตกต่าง (Articulation) ในจุดซ้อมที่ 7 ห้องที่ 62-65 ตรงกับทำนองบทร้อยกรอง

“เปรี๊ยะปรัตพระราชนา	จริยาสง่าสม
สูงส่งพิสิฐนิจนิยม	ดุจองค์พระเทวา”

ในแต่ละประโยคนั้นนอกจากคอร์ดที่ดำเนินเสียงคลอ กล็อกเคนสปีล (Glockenspiel) ทำหน้าที่บรรเลงในลักษณะของทำนองสอดประสาน ในห้องที่ 62-63 คือ โน้ต Bb, D และ Bb ในออกเทฟสูงขึ้น ห้องที่ 64-65 คือโน้ต A, C# และ A ในออกเทฟสูงขึ้น เพื่อสื่อความหมายของคำให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นผู้เขียนได้กำหนดลักษณะของเสียงของแต่ละประโยคโดยจินตนาการสีสันทันของเสียงจากจินตนาการของผู้เขียนดังนี้

“เปรี๊ยะปรัตพระราชนา” กล็อกเคนสปีล บรรเลงโน้ต Bb สุดท้ายให้มีความดังกังวานกว่าโน้ตสองตัวแรกเพื่อแสดงถึงเสียงแห่งผู้มีปัญญาและความเปรี๊ยะปราชญ์

“จริยาสง่าสม” กล็อกเคนสปีล บรรเลงโน้ตทุกตัวให้มีความนุ่มนวล ไม่กระด้างหรือแหลมเพื่อแสดงถึงความงดงามและความสง่างาม

“สูงส่งพิสิฐนิจนิยม” กล็อกเคนสปีล บรรเลงโน้ตทุกตัวในน้ำหนักรวมความเข้มเสียงและการเน้นหัวเสียงที่เพิ่มขึ้นตามลำดับ เพื่อแสดงถึงความสูงส่งขององค์พระมหากษัตริย์

“ดุจองค์พระเทวา” กล็อกเคนสปีล บรรเลงโน้ตทุกตัวให้มีความดังกังวาน เพื่อแสดงถึงความสว่างแห่งบารมีของพระองค์เปรียบเสมือนองค์เทพเทวา (ตัวอย่างที่ 8)

ตัวอย่างที่ 8 Rehearsal Mark 7, mm 62-65, Playing the Glockenspiel to Create Atmosphere for The Stanza of The Poem

Glockenspiel

Vocals

เปรี๊ยะปรัตพระราชนา จริยาสง่าสม สูงส่งพิสิฐนิจนิยม ดุจองค์พระเทวา

เข้าสู่ช่วงการเฉลิมฉลองและถวายราชสดุดี จุดซ้อมที่ 9 ห้องที่ 78 โดยการประโคมวงดุริยางค์ บรรเลงนำทำนองหลักโดยความสว่างไสวของกลุ่มฮอร์น (Horn) และอัลโตแซกโซโฟน (Alto Saxophone) นำไปสู่ห้องที่ 82 กลุ่มทรัมเป็ต (Trumpet) บรรเลงทำนองหลัก กลุ่มฮอร์น อัลโตแซกโซโฟน ฟลูต (Flute) และคลาริเน็ต (Clarinet) ตอรับด้วยทำนองสอดประสาน โดยกลุ่มเครื่องดนตรีที่กล่าวมาได้ดำเนินสลับหน้าที่ของการบรรเลงทำนองหลักและทำนองสอดประสาน (ตัวอย่างที่ 9)

ตัวอย่างที่ 9 Rehearsal Mark 9, mm 78-83 The wind symphony performs a royal tribute.

9 Piu mosso (♩ = 86)

Flute 1, 2

Clarinet in B $\flat$ 1, 2, 3

Alto Sax 1, 2

Horn in F 1, 2

Trumpet in B $\flat$ 1, 2, 3

Glockenspiel

ผู้เขียนได้ศึกษาและวิเคราะห์พื้นผิวของช่วงสุดท้ายของบทเพลงทั้งสิ้น 4 แนว คือ 1. ทำนองหลัก 2. ทำนองสอดประสาน 3. ทำนองคอร์ดที่ขับเคลื่อน และ 4. กลุ่มเครื่องกระทบสนับสนุนเครื่องลม ผู้บรรเลงในทุกกลุ่มควรรู้หน้าที่และความสำคัญของตนเองในแต่ละช่วง วิธีการบรรเลงในห้องที่ 78-81 (จุดซ้อมที่ 9) 1. กลุ่มทำนองหลักคือ ฮอร์น และอัลโตแซกโซโฟนควรบรรเลงในความเข้มเสียงที่เปิดกว้างที่สุดและดังที่สุด (ตัวอย่างที่ 9) 2. กลุ่มทำนองสอดประสาน คือ ฟลูต คลาริเน็ต ขับเคลื่อนด้วยโน้ตสามพยางค์ที่มีพลัง ควรบรรเลงให้อยู่ใต้การขับเคลื่อนของทำนองหลักและเพิ่มความเข้มเสียงในท้ายประโยคเพลงเพื่อเชื่อมต่อประโยคให้สวยงาม (ตัวอย่างที่ 10) 3. กลุ่มการบรรเลงโน้ตเสียงค้ำ (Pedal tone) สร้างเสียงคอร์ดที่ขับเคลื่อน คือทรอมโบน (Trombone) ยูโฟเนียม (Euphonium) และทูบา (Tuba) ไม่จำเป็นต้องบรรเลงในความเข้มเสียงที่เบาที่สุด แต่ต้องออกแบบลักษณะเสียงให้กว้างพอที่จะโอบอุ้มทั้งสองกลุ่มแรกโดยไม่รบกวนสาระสำคัญของทำนองหลัก (ตัวอย่างที่ 10) 4. กลุ่มสุดท้ายคือกลุ่มเครื่องกระทบ เช่น ทิมปานี (Timpani) และ

ไวบราโฟน (Vibraphone) ที่ทำหน้าที่สนับสนุนซึ่งโดยส่วนใหญ่มักจับคู่กับกลุ่มทำนองคอร์ดและทำนองสอดประสานที่ซับซ้อนผู้เขียนกำหนดให้ทิมปานีรวโดยสร้างเสียงให้มีลักษณะกว้างเพื่อสนับสนุนกลุ่มคอร์ดและไวบราโฟนบรรเลงให้มีความคมชัดของหัวเสียงเพื่อเพิ่มสีสันให้กับกลุ่มคลาริเน็ตและฟลูต (ตัวอย่างที่ 10)

ตัวอย่างที่ 10 Rehearsal Mark 9, mm 78-82 The energetic propulsion of the wind symphony.

9 Piu mosso (♩ = 86)

ในจุดซ้อมที่ 11 ห้องที่ 95 กลุ่มเครื่องลมไม้ (Woodwinds) ฮอ์น (Horn) ยูโฟเนียม (Euphonium) และกล็อกเคนสปีล (Glockenspiel) บรรเลงทำนองหลักด้วยความเข้มเสียงดังมากเพื่อสื่อถึงการสตูดิโออย่างกึกก้อง ด้วยพื้นผิวที่หนาแน่นของสีสันเครื่องดนตรีที่หลากหลายในแนวทำนองหลัก ทำให้จุดซ้อมที่ 11 เป็นอีกหนึ่งจุดสูงสุดของบทเพลง ผู้เขียนได้กำหนดให้กลุ่มเครื่องลมไม้ ฮอ์น ยูโฟเนียม และกล็อกเคนสปีลบรรเลงความเข้มเสียงดังมากในลักษณะของการเปิดเสียงให้กว้างไม่แค่นให้อัดอัดเพื่อให้เสียงมีความโปร่งสามารถให้แนวอันผสมผสานเสียงได้ง่ายทำให้เกิดการซับซ้อนมากขึ้น (ตัวอย่างที่ 11)

ตัวอย่างที่ 11 Rehearsal Mark 11 The powerful main theme played by the Woodwinds, Horn, Euphonium, and Glockenspiel.

The musical score for Rehearsal Mark 11 is written for a woodwind and brass ensemble. It begins with a rehearsal mark 11 and a tempo marking of Maestoso, 96. The score is in B-flat major and 4/4 time. The woodwinds (Flute 1, 2; Clarinet in Bb 1, 2, 3; Alto Sax 1, 2) and horn (Horn in F 1, 2) play a complex, rhythmic melody. The euphonium and glockenspiel/vibraphone provide harmonic support. The score is marked with a forte (ff) dynamic.

ในห้วง 103-104 คลาริเน็ต (Clarinet) และฟลูต (Flute) ขับเคลื่อนทำนองไปสู่จุดสูงสุดด้วยโน้ตเชบิตสองชั้น ทั้งหมดนำไปสู่บทสรุปในห้วงที่ 108 เสียงระโคมแตรทรมเป็ต (Trumpet) ที่ดังสนั่นในตอนท้ายเข้าสู่ทิมปานี (Timpani) ที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนไปสู่คอร์ดจบ Eb สุดท้ายในความเข้มเสียงที่ดังที่สุดในเพลง ในห้วงที่ 103-104 ผู้เขียนกำหนดให้กลุ่มคลาริเน็ต และฟลูตเพิ่มน้ำหนักของเนื้อเสียงและเน้นหัวเสียงในทุกโน้ตแรกของทุกจังหวะเพื่อสร้างชีพจรและนำเสนอทิศทางที่ชัดเจน ทรมเป็ตบรรเลงความเข้มเสียงดังกว่ากลุ่มคลาริเน็ต และฟลูต โดยหัวเสียงชัดเจนแต่หางเสียงกว้างและโปร่งเพื่อเปิดทางให้กลุ่มโน้ตที่มีความถี่มากกว่าสร้างความชัดเจนของทิศทาง ห้วงที่ 110 ทิมปานี (Timpani) บรรเลงในความเข้มเสียงดังมากโดยหัวเสียงที่คมและแข็งแรงเพิ่มทิศทางโดยการเลื่อดังขึ้นไปจนถึงโน้ตตัวสุดท้าย (Crescendo) เพื่อให้เสียงสุดท้ายของบทประพันธ์จบด้วยความยิ่งใหญ่และสมบูรณ์ (ตัวอย่างที่ 12)

ตัวอย่างที่ 12 Leading to the final part with Clarinet, Flute, Trumpet, and Timpani.

สรุป

ผู้เขียนได้วิเคราะห์ ทัศนคติและอธิบายวิธีการบรรเลง บทเพลง ดุริยสารวาทราชสดุดี ประพันธ์โดย ศักดิ์ชัย เจริญสุขสนาน ด้วยวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ ต้องการศึกษาลงานเพลง ประกอบการอ่านทำนองร้อยกรอง โดยใช้ความรู้ในเรื่องของทฤษฎีดนตรีประสานทักษะการบรรเลง และการปรับวง จัดการสมดุลของสุนทรีศาสตร์และเหตุผลทางทฤษฎีดนตรี จากแนวคิดหลักของการประพันธ์สามแนวคิดคือ 1. การประโคมแตร (Fanfare) โดยใช้เครื่องลมทองเหลืองกลุ่มทรัมเป็ต (Trumpet) เพื่อสื่อถึงความสง่างามและพระเกียรติของในหลวงรัชกาลที่ 10 2. การใช้เสียงในการสร้างบรรยากาศในระหว่างการอ่านทำนองร้อยกรอง (Ambient Sound) ที่ช่วยขยายความหมายของบทร้อยกรองและอารมณ์ของบทเพลงให้เกิดความลึกซึ้งยิ่งขึ้น และ 3. ดุริยางค์ประโคมถวายสดุดี เพื่อเฉลิมฉลองและเทิดพระเกียรติในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 6 รอบ อีกหนึ่งจุดประสงค์หลักคือ เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางด้านการแสดงดนตรี จากกระบวนการเตรียมการเพื่อการแสดงดนตรีและการบันทึกเสียง ด้วยการสืบค้นข้อมูลผนวกกับประสบการณ์ของการเป็นนักดนตรีและผู้ควบคุมวงดนตรีประเภทดุริยางค์เครื่องลม จึงเกิดแรงบันดาลใจที่จะศึกษา วิเคราะห์ และนำเสนอเพื่อสร้างมาตรฐานของการบรรเลงให้สูงขึ้น

จากการศึกษาพบว่า ภาษาของคำในบทร้อยกรองและภาษาของดนตรีนั้นมีจุดร่วมของความเข้าใจในความหมายและอารมณ์สุนทรียะ ทำให้เกิดจินตนาการไปในทิศทางที่ส่งเสริมกัน เมื่อผ่านกระบวนการการวิเคราะห์ ทัศนคติ นำไปสู่วิธีการคิดค้นวิธีการบรรเลงทำให้บทประพันธ์เกิดคุณค่าทางด้านดุริยศิลป์ ทำให้เกิดความลึกซึ้งของความหมายของคำและอารมณ์ ผู้เขียนมีความ

คาดหวังว่าจากสิ่งที่ได้ทำการศึกษาเชิงวิชาการนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ผลงานการแสดงดนตรีต่อไป

รายการอ้างอิง

- วิบูลย์ ตระกูลชัย. (2558). *Twentieth-century music* (ดนตรีศตวรรษที่ 20). สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Battisti, F., & Garofalo, R. (1990). *Guide to score study for the wind band conductor*.
Meredith Music Publications.